

איך לא הצלחתי לצאת ללקט דומים

זכרונות מלפני שבעים שנה

בשטח הכפר וסביבתו היו נטועים עצי שיזף (סִיךְרִיּוֹת) בודדים. עצים קוצניים שהניבו פירות קטנים בגודל בלורות (גולות) והם נקראו דומים. בכל פרי היה גרעין גדול ועגול ומעליו ציפה דקה. בסוף הסתיו ותחילת החורף, כשהבשילו הפירות היו נושרים ומתייבשים - ציפתם הייתה טעימה למאכל. הילדים נהגו לצאת לשדות ללקט את הפירות שמתחת העצים ולאוכלם.

בכפר היו עצים כאלה מדרום לשטחי הפרדסים, בשטח שנקרא "הכרם". זהו מקום שבשנות השלושים הייתה תכנית לנטוע שם כרמי ענבים. הילדים נתנו לעצי הדומים שמות כגון: ה- "סבא והסבתא", שני עצים שנסמכו אחד על השני. עץ בשם "רַב הַעֲרָשׁ" ועוד. עצים נוספים היו דרומית ל"בית הגדול" (בית הראשונים). ליד הבאר שנחפרה ע"י טאיאן היה עץ בשם "כהרף עין" ובחולות שכיום נמצאים בת חן ב' וג' היה עץ בשם "כיד המלך" ועצים נוספים.

הייתי כבן 9 ועדיין לא יצא לי לאסוף דומים. בקשתי מחברי, שמואליק ליפין, שיקרא לי כשהוא הולך ללקט דומים. שמואליק הסביר לי שראשית צריך ללכת אחה"צ למחסן האספקה. שם יש חוטי קשירה. קושרים חוט סביב החולצה וממלאים את הדומים לתוכה. באותה תקופה לא היו שקיות ניילון וגם לא חבלים של חציר.¹

אחרי כמה ימים הגענו למחסן האספקה, הצטיידנו בחוטים ו... התחיל לרדת גשם.

עמדנו על הרמפה של מחסן האספקה וחכינו שיפסק הגשם – אלא שהוא לא פסק. היום הלך ופחת והבנו שכבר לא נוכל לצאת לשטח והיה צריך לחזור הביתה. התחלנו לדלג ממחסה למחסה. ממחסן האספקה למצחיה בפתח של היצרניה שנקראה בפינו "מחסן הביצים". מצפוננו בנו אז את בית הקירור לתפוחי אדמה וברחבה ממזרח לו היו בורות גדולים פתוחים ובהם סיד כבוי ששימש לבנייה.

מהיצרניה דלגנו למרפסת של האיטליז שהיה במקום שהיום עומד המבנה של תיבות הדואר. משם רצנו למרפסת של משפחת ספרים ולבסוף הגענו לביתו של שמואליק כשאנחנו רטובים למדי.

¹ חבילות החציר היו קשורות בחוטי ברזל (במילעיל), ששימשו במשק להרבה תיקונים.

הערב ירד. אבא עבד אז בתנועת המושבים בת"א ולא היה בבית. אמא גמרה לחלוב את שתי הפרות שלנו ובדרך למחלבה שמעה ממישהו שאני ושמואליק הלכנו לשדות. היא חזרה הביתה והילד איננו. ואני יושב בביתו של שמואליק ומחכה שהגשם יפסק אך הוא אינו מפסיק. לא היה לנו שעון ולא ידעתי מה השעה, אבל הרגשתי שמאוחר ואמא בוודאי דואגת ולבסוף החלטתי לרוץ הביתה בגשם. הרחוב היה חשוך לגמרי. רק מול הבית של משפחת גור-אריה האיר פנס בודד באור קלוש. ואני רואה אמא הולכת מולי על הכביש, על ראשה "מעיל גשם" משק תערובת ריק, שהכניסו את שתי פינותיו התחתונות אחת לשנייה, והיא קוראת ובוכה "גִּינְדָּה, גִּינְדָּה" ואני קורא לעומתה "אמא, אני כאן". וכך אנו נפגשים, והיא מרוב שמחה שמצאה אותי מחטיפה לי, בפעם הראשונה בחיי, שתי סטירות לחי. כמובן שפרצתי בבכי בגלל הכאב ובעיקר העלבון.

הלכנו הביתה. אמא הדליקה את הברנר² שהשמיע רעש כמו מנוע של טרקטור ב"פול" גז, ותחת הדוד לחימום מים, עמדתי והתרחצתי במים החמים והדמעות המשיכו לזרום.

אותו חורף של שנת תש"ה (1944-1945) היה הגשום ביותר מאז שיצחק טורבן החל למדוד את כמויות הגשמים בכפר. ירדה בו כמות של למעלה מ-1100 מ"מ גשם. הוא החזיק בשיא 47 שנים, עד שנת תשנ"ב (1991-2) שירדו 1150 מ"מ גשם, ובה נסחף לים "גשר העץ" המפורסם. אבא סיפר לי שבשנת תש"ה היו הרבה ימי גשם שהתחילו מראש השנה והחברים לא יכלו לזרוע חציר בשדות. מי שהצליח לחרוש ולזרוע, לא זכה לקצור, כיוון שהזרעים נרקבו מעודפי המים. לעומתם, שדות שלא נחרשו, הצמיחו עשבי בר, דגניים ותלתניים והניבו שפע ירק לקציר באביב.

כתב: גדעון חרובי

ספטמבר 2014

---

² שסידר לנו הפחח ישראל זצר, אבא של שולם זוהר.